

VARNOST ZA NAŠE NAJMLAJŠE - NAŠA VARNOST / Martina Belšak, dipl. vzgojiteljica predšolskih otrok / Vrtec Ivana

Glinška, Maribor

V preteklih dneh je pod okriljem Združenih narodov potekal Četrty svetovni teden prometne varnosti. Letos je bil teden prometne varnosti posvečen zmanjševanju hitrosti motornih vozil s sloganom: »Rešimo življenje - #upočasimo!« (Save Lives - #SlowDown). Neprilagojena hitrost voznikov motornih vozil je namreč eden izmed ključnih razlogov za hude prometne nesreče, v katerih so pogosto udeležene najbolj ranljive skupine prebivalcev, to so v prvi vrsti otroci, pa tudi pešci, kolesarji in starejši.

Prav predšolski otroci pa so tista populacija, ki samostojno še ne zmore poskrbeti za svojo varnost, a ob ustreznih izkušnjah in zgledu razvija ustrezen in varen način funkcioniranja v prometnih situacijah.

Kdo smo in kaj smo počeli:

Oddelek Muce (5–6 let) šteje 19 otrok. Sestavlja ga predvsem fantovska populacija, to je petnajst fantov in le štiri deklice. Celotna skupina se s tem šolskim letom poslovila od vrtca in odhaja v šolo, zato se zavedam, da jim bodo pridobljene izkušnje še kako koristile.

Izvajali smo različne dejavnosti, s katerimi smo pridobivali nove izkušnje in utrjevali že usvojeno znanje s področja prometa. V začetku šolskega leta me je ga. ravnateljica spodbudila k sodelovanju v projektu Pasavček, preko katerega smo imeli še dodatno podporo in priložnosti za prenašanje informacij in znanj. S sodelovanjem sem želela svojo strokovno raven na področju prometnega opismenjevanja otrok dvigniti, obuditi in znati opazovati nevarnosti na cesti, ki jih odrasli vsakodnevno pogosto spregledamo; na njih opozoriti otroke in njihove starše. Posredno smo preko otrok k sodelovanju povabili še starše, saj sem mnenja, da vsebine, ki jih z otroki obravnavamo in usvajamo, dobijo celosten pomen le, če jih obravnavamo skupaj – družina in vrtec v interakciji.

Projekt je bil načrtovan za obdobje celega šolskega leta. V mesecu novembru sva si s sodelavko zastavili smernice, kako bomo izvedli projekt in kako bomo v projekt vključevali otroke, starše in lokalno skupnost. Že v uvajalnem mesecu sva k sodelovanju povabili otroke, ki so v prvi vrsti želeli

ogled intervencijskih vozil. Sprejeli smo dogovor o možnosti ogleda. Njihove predloge sva beležili in sestavili program projekta.

Zastavili sva si osnovne cilje, ki sva jih skozi leto poskušali uresničiti:

- otroke seznaniti z varnim ravnanjem v prometu – upoštevanje cestno prometnih pravil;
- otrokom predstaviti in jih navajati na varno prečkanje ceste, varno hoditi v prometnih situacijah (sprehodi, izleti);
- otrokom predstaviti morebitne nevarnosti, ki prežijo v prometu;
- otroke seznaniti in jih opozoriti na varno vožnjo vseh potnikov v avtomobilu;
- otroke seznaniti s posledicami nepravilnega ravnanja v prometu;
- seznaniti starše z varnim ravnanjem v prometu in
- otroke motivirati za prenos informacij v domače okolje – družino.

Aktivnosti, ki smo jih skupno načrtovali, so potekale strnjeno v mesecu marcu in aprilu. Kot vsi projekti je tudi ta zahteval celosten pristop. Načrtovane dejavnosti so zajemale vseh šest kurikularnih področij:

1. **Gibanje:** igrali smo se različne gibalne elementarne igre, izvajali naravne oblike gibanja (hoja, tek, potiskanje, vlečenje) v zaprtem prostoru in na prostem z igro »Semafor«, prometne vsebine in simbole smo uporabljali pri razgibavanju, igre za ravnotežje – »hoja po ozkih pločnikih«, se igrali/vozili z različnimi otroškimi vozili – tricikli, skiroji, kolesi z »vključevanjem v promet« na igrišču.
2. **Jezik:** brali smo različne zgodbe, pravljice, pesmice, preko katerih

so se otroci srečevali tako z govorjenim kot knjižnim jezikom. Izmišljali smo si preproste rime in uganke o prometu in varnosti. Se naučili deklamacijo »Medved Brundo«. Knjigo, kot vir informacij, smo uporabili za iskanje odgovorov in potrebnih podatkov, slikovnih materialov ipd. Prometne vsebine so imeli otroci možnost doživljati tudi preko različnih medijev: avdio in video, z ogledom risanih interaktivnih filmov Znalček v prometu in Lučko. Preko simbolnih iger in iger vlog so otroci po svojih željah posnemali bolj in manj resnične prometne situacije. S sodelovanjem z maskoto Pasavček, ki smo jo izdelali sami, izdelujemo dnevnik z vtisi iz Pasavčkovega obiska.

3. **Umetnost:** otroci so sodelovali v različnih stopnjah ustvarjalnih procesov: pri načrtovanju, oblikovanju zamisli in izvedbi, posredovanju ter pogovoru o delu, procesu in izkušnjah, pri likovni umetnosti smo slikali, risali, rezali, lepili, barvali, tiskali, oblikovali, izdelovali najrazličnejše prometne aplikacije; pri glasbeni umetnosti smo peli različne pesmi, usvojili novo pesem; pri plesni umetnosti smo plesali in improvizirali različne prometne situacije; pri AV smo si ogledali nekatere dele serije risanke Zelena luč.
4. **Narava:** podali smo se v ožjo in širšo okolico vrtca, jo nekajkrat prehodili, spoznali in poimenovali pomembne prometne znake in signalizacijo. Govorili smo o svojih osnovnih počutjih ter o pomenu in skrbi za dobro počutje. Ugotavljali smo pomen čutil ob vključevanju v promet.
5. **Družba:** pogovarjali smo se o varnem ravnanju v prometu;

demonstrirali pravilno vključevanje v promet, igrali smo se igro vlog – policist, šofer, pešec. Preko različnih dejavnosti so otroci imeli možnost predvideti različne možne razplete določenega dogodka in pripovedovati o svojih izkušnjah; pridobivati veščine povezane s prometno varnostjo – prečkanje ceste, prepoznavanje nevarnih situacij, upoštevanje prometnih predpisov, izogibanje prometnim nezgodam ipd.

6. Matematika: preštevali smo avtomobile, gradili in izdelovali garaže, izdelali razrezanke in jih sestavljali. Ločevali znake po oblikah in pomenu, jih razstavljali in sestavljali, razvrščali, grupirali. S pomočjo grafa beležili, pregledovali, primerjali, opisovali aktivno sodelovanje vseh družinskih članov. Imenovali smo neurejene predmete v množicah in jih urejali, preštevali. Opazovali smo rabo simbolov – prometnih znakov in predstavili pomen rabe le-teh. Ob različnih prometnih situacijah smo se pogovarjali, kaj se je zgodilo najprej kot vzrok in kaj je nastalo kot posledica. Igrali smo se igro Zakaj – igra odgovorjanja.

Za izvedbo smo v veliki meri uporabili naravne materiale, odpadne materiale, ki so nam jih pomagali zbirati in prinašati starši in ožje sodelavke. V likovnih delavnicah smo uporabljali risalne liste, barvice, flomastre, akvarelne barve, škarje, lepilo, reklamne časopise in lepilne trakove.

Uporabljali smo različne knjige, zloženke, pobarvanke in video posnetke. Pri vsakem vključevanju v promet smo uporabljali varnostne brezrokavnike in druga odsevna telesa.

V igralnici imamo kar nekaj didaktičnega materiala (igračice): avtomobile, prometne znake, domino prometne znake, sestavljanke o varnosti v prometu, po katerih otroci tudi sicer skozi vse leto radi posegajo. Prav v tem obdobju pa smo poskrbeli za še dodatne slikovne aplikacije, ki smo si jih izdelali sami.

V izvedbo projekta smo vključevali starše naših otrok, skupine otrok v našem vrtcu, ki so prav tako vključeni v projekt Pasavček in njihove vzgojiteljice. Sodelovali smo tudi z intervencijskimi službami: policisti, reševalci, gasilci in lokalnim Svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu.

Kje smo začeli?

Projekt smo uvedli z obiskom maskote Pasavček, ki sem jo izdelala sama. Maskota je bila otrokom poznana, prav tako njen slogan »Red je vedno pas pripet«. Skupaj z našo maskoto smo si kot izhodišče ogledali animirano poučno risanko Lučko. Skozi omenjeno risanko so otroci ponovili in utrdili pravila varnega ravnanja v prometu. Pasavčka sem predstavila kot bistro, a tudi zelo radovedno žival, ki želi spremljati vsakega posameznega otroka tudi v domačem okolju in mu hkrati pomagati v primeru, ko za njegovo varnost in varnost njegovih najbližjih ne bo najbolje poskrbljeno. Tako je naša maskota tri do štiri dni v tednu preživela skupaj z vsakim otrokom in njegovo družino. V nahrbtniku Pasavčka pa je bila tudi knjiga *Lepo vedenje v prometu* in dnevnik, v katerega so otroci narisali svoje izkušnje in vtise med druženjem z maskoto.

Vsakič, ko se je vrnila nazaj v vrtec, nas je popeljala tudi skozi prometne poti, ki smo jih skupaj premagali in iskali varne rešitve ter izpostavili morebitne nevarnosti, ki bi nam lahko grozile. Uporabljali smo svoje izkušnje in znanje in skozi šolsko leto pridobili

nove izkušnje in znanja na področju varnosti in prometa.

Likovni kotiček smo zapolnili z različnimi pobarvankami, v katerih so otroke zapisane številke vodile h končnemu izdelku – uporaba devetih števil in ustreznih devet barv. Koščki papirja različnih barv in velikosti so otroke motivirali k ustvarjanju trganke Pasavčka.

Med demonstracijo uporabe varnostnega pasu (medvedek v avtomobilu) smo skupaj ugotavljali pomen uporabe varnostnega pasu. Hkrati smo ugotavljali tudi posledice nepravilne uporabe, ki je prav tako neustrezna in nevarna. Da bi bili med vožnjo v avtomobilu zares vedno pripeti, nas je na to opozarjala obešanka v avtomobilu, ki smo si jo izdelali sami. Obešana na vzvratno ogledalo nas je vedno opozorila na pravilno in varno zapenjanje varnostnega pasu.

Kotiček z manipulativnimi igrami smo še dodatno opremili z različnimi didaktičnimi igrami o prometu. Skozi igro so otroci spoznavali oblike prometnih znakov, jih poimenovali, poimenovali njihove barve, razlagali njihov pomen, jih skozi igro praktično uporabljali. Eno od teh – sestavljanke prometni znaki, smo si izdelali tudi sami.

Na hodniku smo si s pomočjo lepilnih trakov izdelali čisto pravo cesto s križišči, prehodi za pešce in krožiščem. Otroci so pri izdelavi sodelovali in podajali predloge. Prav zaradi skupnega načrtovanja »varne« poti, jim upoštevanje prometnih znakov in druge signalizacije med aktivno igro ni delalo preglavic.

Ogledali smo si krajše videoposnetke s spletne AVP strani: uporaba varnostnega pasu, kolesar v prometu, varna vožnja, prečkanje tirnic, vožnja pod vplivom alkohola, uporaba mobilnih telefonov med vožnjo. Nevarnosti, ki smo jih izpostavili med ogledom filma, so otroci hitro zaznali, na njih opozorili in iskali rešitve, ki bi preprečile nesreče ob neustreznem ravnanju.

Poimenovali smo različna odsevna telesa, s katerimi smo v prometu bolj opazeni ali morda celo prepoznavni. Med igro in ob vključevanju v promet smo jih tudi redno uporabljali. Ker pa za našo varnost v prometu nismo vedno odgovorni mi sami, smo nase in na svoje sorojence opozorili še z opozorilnimi tablicami, ki smo jih iz odpadnih materialov izdelali sami. Tablice so otroci s pomočjo staršev namestili na zadnjo vetrobransko steklo avtomobila.

Spremljali in beležili smo tudi uporabo otroških sedežev in uporabo varnostnih pasov cele družine. Ker pa je precej otrok doma v neposredni bližini vrtca, smo v beleženje vključevali še uporabo varnostnih čelad na kolesu ali skiroju in pravilno, varno prečkanje cest. V skladu z upoštevanjem cestnih predpisov si je otrok vsakič prislužil žig Pasavčka. Po zbranih desetih žigih je sledila nagrada – tatu Pasavčka. Ob koncu smo evalvirali naše »prometno obnašanje« in ugotovili, da so otroci postali pravi mali policisti, ki so na morebitno neprimerno vedenje opozarjali tudi svoje starše in sorojence. Tudi uporaba odsevnikov ni bila več skrb vzgojiteljic, temveč so to prevzeli kar otroci.

Oblikovali smo mnogo zanimivih iger, skozi katere smo se seznanjali z varnim

vključevanjem v promet, prepoznava, poimenovali prometne znake in razlagali njihov pomen, reševali prometne uganke, iskali pare, preverjali in utrjevali svoje znanje ... Udeležili smo se tudi zaključne prireditve na Trgu Leona Štuklja, ki jo je organiziral lokalni Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu. Rokovanje s »ta pravim« Pasavčkom je bilo otrokom v veliko veselje. V družbi čarovnika Grega so otroci preživeli zabavno dopoldne. Še posebej fantje so uživali, ko so lahko raziskovali opremo v intervencijskih vozilih. Vozila, ki jih imajo sicer priložnost videti le od daleč ali pa v filmih, so si lahko tokrat ogledali tudi od znotraj. Uniformirane osebe pa so velikodušno predstavile svojo opremo in opremo v vozilih. Ob koncu smo si vsi zaželeli eno – da si prevoza z vozili na intervencijski vožnji ne želimo! Je pa res, da se je veliko otrok po obisku navdušilo za te poklice. V bližnji prihodnosti načrtujemo še demonstracijo uporabe DEMO-sedežev. Takrat se bomo ponovno zbrale vse sodelujoče skupine Vrtca Ivana Glinška Maribor, izmenjale izkušnje, zanimivosti in pridobljeno znanje.

Kakšni so bili rezultati?

Ob začetku projekta smo v oddelku opravili »kratko anketo« o uporabi varnostnih pasov otrok in staršev. Takrat so prav vsi otroci povedali, da med

vožnjo v avtomobilu vedno sedijo v svojih sedežih in da seveda tudi njihovi starši varnostne pasove redno uporabljajo.

Med izvajanjem omenjenih dejavnosti pa smo pogosto slišali zgodbe otrok, da se npr. pred vožnjo v avtomobilu pripnejo sami; da je očka predlagal, da naj se ne pripenja, ampak naj varnostni pas samo drži v roki; da pripenjanje ni potrebno, saj zdaj ni policistov na cesti; da naj se otrok ne pripenja, saj se bodo peljali le kratko relacijo – do trgovine; da zapenjanje z varnostnim pasom opravi starejši sedemletni sorojenec; da se atiju ni treba pripeti, ker je odrasel in še kakšno. Seveda teh zgodb s svojo sodelavko nisva preverjali, saj to ni bil namen dejavnosti in zagotovo je bila katera tudi plod otroške domišljije. So pa bile to odlične priložnosti, da smo lahko na konkretnih primerih predebatirali problematiko in riziko vsakega posameznega ravnanja in skupaj poiskali skupno – pravo oz. varno alternativo.

Po vsaki izvedeni dejavnosti so otroci nove informacije sprejeli zelo odgovorno. V jutranjih srečanjih, ki jih izvajamo vsakodnevno, so otroci pogosto z nami podelili kako izkušnjo, kako jim je pridobljeno znanje pomagalo varno ravnati v specifični prometni situaciji. Najponosneje so pripovedovali zgodbe, kako so na varno ravnanje opozorili in podučili svoje starše. Menim, da sva s sodelavko oblikovali in izvedli celoten koncept dela in vključevanja vseh deležnikov v tem projektu. Otroci so se z veseljem in zanimanjem lotili vsake dejavnosti, ki sva jo pripravili. O aktivnostih, ki smo jih izvajali, so starši lahko prebrali na oglasni deski. In ob prihodu ali odhodu otrok so starši povedali, da jih zdaj opominjajo na »red« v avtu. Če torej strnem, lahko ponosno zapišem, da smo dosegli zastavljene cilje. Najbolj razveseljevalo pa me je radovedno in ustvarjalno vključevanje otrok. V sklopu projekta smo si prizadevali otrokom ponuditi čim več novih, koristnih informacij. Še naprej bomo otroke in starše seznanjali in opozarjali k varnemu ravnanju v prometu.

Pa še nekaj izjav otrok na vprašanje: »Kaj vas je Pasavček naučil?«

VAL J.: Pred izstopom iz avtomobila pogledamo levo in desno, da nas ne zadene kak kolesar, avtomobil ali pešec.

DOMEN: Tudi ob zeleni luči na semaforju se vseeno še prepričamo, ali je varno prečkati cesto.

ELA: Če promet usmerja policist, moramo razumeti in upoštevati njegove ukaze.

NIKO: Znak za pešce voznike opozarja, da imajo na prehodu pešci prednost.

JOŠT: Na motorju in kolesu moramo zmeraj imeti čelado na glavi.

ISA: Naši domači ljubljenci se vozijo v posebni škatli ali zavarovanem delu avta.

VITJA: Preden prečkaš cesto, moraš vedno pogledati levo, desno in nato še enkrat levo.

PAVLINA: Na cesti moramo vedno upoštevati prometne znake in semafor.

VAL K.: Če potrebujemo pomoč policista, ki je na drugi strani ceste, ga pokličemo k sebi ali pa gremo varno k njemu.

UMA: Otroke morajo starši naučiti, da se morajo v avtu pripeti, tako da naredi »klik«, starši pa morajo to preveriti.

MARK: Okrogel znak z rdečo obrobo, belo sredino in dvema pešcema na sredini pomeni, da tam ne smejo hoditi pešci.

JAN: Prehoda za pešce ne prečkamo za ali pa pred tovornjakom.

VAL P.: Bel in rdeč okrogel prometni znak z dvema avtomobiloma na sredini pomeni – prepovedano prehitevanje.

KERIM: Na prehodu za pešce počakamo, da se prižge zelena luč.

VID: Prehod za pešce moramo prečkati varno, čeprav imamo prednost.

